

Dhr. Crok

Mw. Meijer

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Rijnstraat 8

2515 XP Den Haag

Postbus 20901

2500 EX Den Haag

www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Voorzittersnotitie

Eindnotitie Oordeel Klachtafhandeling –

Nationaal Burgerberaad Klimaat

Datum

16 september 2025

Kenmerk

IENW/BSK-2025/244997

Aanleiding

Op 4 juni 2025 heeft de heer M. Crok een klacht ingediend over de gang van zaken rondom de factcheckprocedure bij het Nationaal Burgerberaad Klimaat (NBK). De klacht is ontvankelijk verklaard en volgens de klachtenprocedure zijn twee gesprekken gevoerd door mij als voorzitter van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving, niet zijnde betrokken bij het burgerberaad. In afstemming met de heer Crok zijn de gesprekken na het zomerreces gepland. Op dinsdag 2 september 2025 is een gesprek gevoerd met de heer Crok en met vertegenwoordigers van het Nationaal Burgerberaad Klimaat (NBK). Van beide gesprekken zijn verslagen gemaakt die zijn afgestemd. Als voorzitter vind ik het belangrijk dat elke partij zich goed gehoord voelt. Ik heb in de gesprekken – naast het goed luisteren- de nadruk gelegd op het leren van de klacht. Zowel voor de heer Crok als voor de organisatie van het NBK als voor mogelijke toekomstige burgerberaden. Als onafhankelijk voorzitter heb ik me gericht op het proces en procedure van het factchecken en niet de inhoudelijke verschillen van inzicht, ook omdat ik in het eerste deel van de klacht, de meest oplossingsrichtingen zie.

Kern van de klacht

De heer Crok heeft een uitgebreide schriftelijke klacht ingediend. Zijn klacht bestaat uit twee delen: 1) procedurele bezwaren 2) inhoudelijke bezwaren. Zoals aangegeven heb ik me als onafhankelijk voorzitter vooral gericht op het eerste deel van de klacht. Hij stelt dat hij onverwachts onderwerp is geworden van een factcheck, uitgevoerd op basis van de videoboodschap die op verzoek van het NBK is opgenomen na de bijeenkomst van het burgerberaad van 8 maart, waar hij aanwezig was als expert. Hij was er vooraf niet van op de hoogte dat zijn uitspraken zouden worden gefactcheckt. De uitkomst van de factcheck – namelijk dat 1 van zijn uitspraken niet behoren tot de wetenschappelijke consensus en 1 uitspraak nuancering behoeft– is online gepubliceerd. Dit is zonder zijn

instemming gedaan. Hij ervaart dit als partijdig, reputatieschadelijk en oneerlijk, mede doordat er volgens hem geen sprake is geweest van volwaardig hoor- en wederhoor.

Reactie van de organisatie (NBK)

Het NBK geeft aan dat het burgerberaad voor het eerst is georganiseerd en dat zorgvuldigheid en transparantie belangrijke uitgangspunten zijn. Uitgangspunt bij wetenschappelijke kennisoverdracht is het werken vanuit de wetenschappelijke consensus. Het idee voor een factcheck is na de opnames ontstaan, naar aanleiding van vragen van deelnemers over betrouwbaarheid van informatie die na de derde bijeenkomst "op tafel" lag. Daarbij zijn in totaal circa 40 feitelijke claims beoordeeld, niet alleen die van de heer Crok, maar dus van alle uitspraken van de experts. De organisatie stelt dat zij zorgvuldig heeft gehandeld, inclusief hoor- en wederhoor met de heer Crok, maar erkent dat de communicatie vooraf beter had gemoeten, te meer omdat het NBK aangeeft dat de desbetreffende deskundigen weliswaar een instructie hebben gekregen voorafgaand aan het opnemen van de video, maar niet vooraf is aangegeven dat de uitspraken onderworpen zouden worden aan een factcheck. Ze geven aan dit mee te nemen als belangrijke les voor een volgende keer. Het NBK heeft aangegeven bereid te zijn mee te denken over oplossingsrichtingen.

Analyse van de gesprekken

Uit beide gesprekken komt een gedeeld beeld naar voren dat de bijeenkomst van het Nationaal Burgerberaad Klimaat van 8 maart in goede sfeer en met respect is verlopen. De communicatie hierover is over- en weer goed verlopen. De kern van de klacht betreft de fase ná de bijeenkomst, waar zonder vooraf gemaakte afspraken een factcheck is uitgevoerd en gepubliceerd. Voor de heer Crok leidt dit tot het gevoel dat hij oneerlijk behandeld is en reputatieschade kan oplopen. Voor het NBK was de factcheck bedoeld om transparantie en betrouwbaarheid richting de deelnemers te borgen, maar men erkent dat de communicatie hierover richting de heer Crok tekortgeschoten is. Het burgerberaad is een nieuw instrument. Innovatie en leerprocessen gaan gepaard met onvolkomenheden. Beide partijen hebben zorg en inzet getoond, maar er is sprake geweest van onvoldoende voorafgaande duidelijkheid en afspraken. Tijdens de fase daarna hebben de partijen elkaar niet kunnen vinden in de uitvoering en de uitkomsten van de factcheck.

In de gesprekken heb ik de nadruk gelegd op het leren van de situatie en ik heb er daardoor vertrouwen in dat partijen veel geleerd hebben van deze situatie en er ook iets mee gaan doen. De organisatie van het NBK heeft meermalen aangegeven dat zij dit de volgende keer anders gaan aanpakken en dat deze situatie een belangrijk leerpunt vormt, waarmee zij ook toekomstige burgerberaden en samenwerkingen beter willen vormgeven.

Eigenlijk zou ik de partijen gunnen om terug te gaan in de tijd, naar een situatie waarbij het NBK voor het opnemen van de video de verwachtingen - inclusief een transparantie vooraf uitgewerkte factcheck procedure - helder kan stellen en het NBK expliciet kan verifiëren bij dhr. Crok of hij met toepassing van die procedure nog steeds een bijdrage wil leveren aan het opnemen van de video. Alleen door de gesprekken oordeel ik ook dat -ondanks alle goede inzet en bedoelingen - er een reëel risico is dat partijen op dezelfde

manier tegenover elkaar komen te staan. Daarom kom ik tot 2 andere concrete oplossingen.

Oplossingsrichtingen en oordeel

Allereerst denk ik dat het goed is dat partijen de relatie herstellen. Inhoudelijk zullen zij van mening blijven verschillen, in de procedure kunnen zij wel meer tot elkaar komen. Daarom moedig ik het initiatief van de organisatie van het NBK aan dat zij mij hebben laten weten dat er n.a.v. deze klacht een brief wordt gestuurd met meer uitleg over de factcheck richting dhr. Crok en de punten die zijn meenemen als lessen voor een volgende keer. Daarnaast hebben zij mij laten weten dat er een aanbod komt richting hem om een afsluitend gesprek te organiseren.

Om de klacht verder zorgvuldig af te handelen zie ik - naast het herstellen van de relatie doormiddel van een afsluitend gesprek- twee oplossingsrichtingen, en dat is ook mijn oordeel:

Oplossing 1: "Contextualiseren" van de video opname.

Deze oplossing betekent dat het bestaande filmpje en de factcheck beschikbaar blijven en ook online staan, maar met een duidelijke disclaimer waarin wordt vermeld dat de heer Crok het niet eens is met de uitkomst van de factcheck. Het voordeel is dat dit transparantie biedt en eenzijdige beeldvorming voorkomt.

Ik heb het NBK gevraagd om een tekst op te stellen, en deze lijkt me recht doen aan de bedoeling. Dit betekent concreet dat, de volgende disclaimer tekst wordt opgenomen:

Tekst hoor- en wederhoor

De heer Crok heeft kenbaar gemaakt dat hij zich niet kan vinden in de conclusie in deze factcheck over zijn uitspraken. De onafhankelijke projectorganisatie van het Nationaal Burgerberaad Klimaat geeft aan dat er hoor en wederhoor is gepleegd. In het kader daarvan heeft de heer Crok verzocht zijn reactie in de factcheck te laten opnemen. De projectorganisatie heeft hiermee ingestemd. Zijn reactie is/komt hier beschikbaar.

[NBK vraagt de heer Crok om een korte, bondige reactie aan te leveren [max 1 A4] waarin hij zijn bezwaren tegen de uitkomst en de procedure van de factcheck weergeeft.]

Oplossing 2: Verwijderen van de video opname

De tweede optie is het offline halen van de video en de factcheck van de uitspraken van Crok. Dit voorstel is het meest vergaande maar ook een reëel oplossingsrichting om de mismatch in verwachtingen te herstellen. Het filmpje en de daarop gebaseerde factcheck worden verwijderd, met de erkenning op de website van het NBK dat voorafgaand aan het opnemen van de video geen heldere wederzijdse verwachtingen zijn gesteld en dat dit een leerpunt vormt voor toekomstige burgerberaden. Deze optie komt het meest tegemoet aan hetgeen dhr. Crok in zijn klacht als oplossing heeft aangedragen.

Ik heb het NBK gevraagd om een tekst op te stellen, en deze lijkt me ook recht doen aan de bedoeling. Concreet betekent dit dat op de website de volgende mededeling wordt geplaatst:

Tekst verwijdering video

De heer Crok heeft kenbaar gemaakt dat hij zich niet kan vinden in de conclusie over zijn uitspraken in deze factcheck. Vooraf was niet gecommuniceerd dat alle feitelijke uitspraken die door de deskundigen in de video's werden gedaan onderdeel zouden worden van een factcheck. Op verzoek van de heer Crok is daarom de video met zijn interview verwijderd. Eveneens is het gedeelte van de factcheck dat betrekking had op de in deze video gedane uitspraken verwijderd.

Conclusie en oordeel

Ik heb veel waardering voor de zorgvuldige manier waarop de heer Crok zijn klacht heeft ingediend en onderbouwd. Tegelijkertijd heb ik ook veel waardering voor het pionieren van de organisatie van het Nationaal Burgerberaad Klimaat en de professionaliteit en zorgvuldigheid waarmee zij dit hebben aangepakt.

Door de gesprekken en de constructieve houding van beide partijen zie ik 2 manieren om er samen uit te komen. Die heb ik in mijn uitspraak zo concreet mogelijk proberen aan te dragen. Ik heb er vertrouwen in dat de partijen er met dit oordeel samen uit komen. Mocht er een bemiddelende rol van mij worden gevraagd ben ik daartoe bereid.

Mijn advies aan de organisatie van het burgerberaad is om met Crok in gesprek te gaan over oplossingsrichtingen te beginnen bij het eerste voorstel. Indien de heer Crok niet wil of kan meewerken aan deze oplossing is optie 2 als werkbaar compromis voor de hand en kan als ultimatum remedium gelden.

Tot slot

Mocht dhr. Crok zich niet kunnen vinden in mijn oordeel wijs ik hem erop dat hij met zijn klacht richting de Ombudsman kan gaan. Op de website van de ombudsman staat hoe de klacht kan worden ingediend.

Hoogachtend

Mr. Drs. Christophe van der Maat

Onafhankelijk voorzitter Overlegorgaan Fysieke leefomgeving

